

ПОЗОРИШТЕ.

УРЕЂУЈЕ А. ХАЦИЋ.

Излази свагда о дану сваке представе на по табака. — Стоји за Нови Сад 40, а на страну 60 н. месечно. — Претплата се шаље Корнелу Јовановићу, који се из љубави према позоришту примио да разашље овај лист.

СТАРИ ГЛУМАЦ.

(Наставак.)

Она је плакала.

Даље сам јој говорио о љубави, о уметности. Рекао сам јој све, што ми је у тузи мојој пало на памет, пребацио сам јој све, што ми је љубав још давно сазнала, а што сам до сад из нежности притајивао у себи. Нисам баш бирао изразе — хтео сам све да јој кажем, да олакшам своје срцу.

Корнилија није више плакала, добила је одважности. Нисмо се више разговарали нежно, обузеле су нас дивље, разуздане страсти. Једва сам могао доћи на ред да и ја што кажем. Ко је кадар да задржи бујицу говора раздражене жене? Ко може да остане миран кад она почне да ниже заједљиве увреде? Корнилија била је глумица, а то је толико, колико две обичне разжарене жене. Не могу да се сетим подробно свега, што ми је говорила и како ме је ружила — била је ван себе, па ме је понижавала до скота. Ја сам беснио од гњева и ударио сам је песницом по лицу.

Тад се отворише врата од предсобља. Можда је то управитељ, који је дошао овамо на нашу вику. Угушио сам своју јарост, та глумац сам — па сам се већ извецао у својој струци.

„Нико не сме ништа знати о овом скандалу! Па ни управитељ не сме ући унутра. Ја ћу доћи сутра.“

„Моје срце и моја врата затворена су вечито за вас!“ — одговори ми она одважно.

Срео сам управитеља пред вратима кад сам изишао, те му рекох: „Корнилија је легла да спава — жели да је на миру. Лаку ноћ, господине управитељу!“

Управитељ се осмехиваше.

Тумарао сам збуњен целу ноћ по улицама. У јутру сам се нашао опет под њеним прозорима.

Два дана нисмо прозборили једно с другим ни речце, ван у позоришту, а грлили смо се само на позорници при представи. Али сам за то ипак општро мотрио на сваки њезин корак, јер сам је сад љубио већма него икад. Без заштите, остављена сама себи, није умела да се нађе у том свом новом положају. Страшила се своје слободе, била је робиња свога страха.

Требало је времена, док се опет осећала као што треба. Није смела да прима посете, па није излазила ни на шеталиште. У очима јој видиле су се сузе, а на лицу огледала се туга. Управитељ ју је редовно пратио дома. Тад се увек налазила у неприлицу, кад бих се сусрео с њоме. Било је тренутака, кад ме је гледала нежно ка'нда ме моли, ка'нда жели да се измири са мном.

Нисам могао дуже да издржим. Кад смо трећи дан приказивали шилерову „Сплетку и љубав“ притиснуо сам је страсно на груди. Она се одзове на то жешће, него што јој је улога дозвољавала, а кад је публика ударила у тапшање, пришане ми она у место Лујзиних речи, ово на ухо: „Избави ме! Управитељ ме гони, изјављује ми своју љубав!“ —

Заборавио сам и на публику, па сам је дуго држао у свом наручју. Срећа је, што ме је опоменио црни шапач — био сам заборавио где сам. После сам наставио игру. Рекоше ми, да нисам никад у своје животу боље играо.

Љубав ме је за тренутак начинила уметником. Које шта! Мени је требало мира, самоће, слободе! Требала ми је каква стена у мору живота, камо не допиру вали страсти, где би се могао одморити уморени ђеније, и где бих се опет могао одати светој уметности.

Сутра дан закључисмо, да одемо из вароши. Овога позоришног управитеља радо бих упоре-

дио с турским пашом. Али Корнилија не ће бити була у харему, а ја нећу да будем ни чији роб!

Та цео велики свет отворен је широм пред нама, педесет и две жупаније угарске. Ма куд отишли, свуда, у сваком селу може се склопити неколико дасака, свуда роди шеница, што ће нас изхринити, свуда ћемо наћи сламе за постељу! Радост ће нас пратити, уметност нас неће остављати, а љубав ће нам бити заштитница.

„Је ли, добра моја Корнилијо, ти ме ипак љубиш, ма да те ја не заслужујем? Је ли, лепа моја Корнилијо, ти си не само лена, него и верна?“

Је ли, мала моја Корнилијо, ти ћеш на скоро бити моја мила женица?“

Баш смо ковали планове како ћемо у напредак живити, али уђе собарица и пријави некога грофа, који би желио да нас походи.

„Корнилија не прима посете!“ Тек што сам изговорио те речи, али се гроф већ створио пред нама.

„Молим лепо, да ме извините,“ — рече гроф учтиво. „Знам ја веома добро да госпођица не прима посете, али морао сам доћи да се с њом разговарам.“

„Изволите сести,“ рекох му. (Наставиће се.)

СВЕТКОВИНА СВЕТОГА САВЕ У НАРОДНОМ ПОЗОРИШТУ У БЕОГРАДУ.

(Свршетак)

Завеса се диже, тишина! Гледају нов свет са позорнице, многи за цело прву представу у животу: Ноћ у очи нове године и историјске слике из дела Маркова сабља. Прве слике указаше се и прођеше у највећој тишини. Кад се указа слика: Црногорци у боју с Турцима, опет се осу пљусак од пљескања, а кад се указа слика: Таково с ондашњим јунацима и Кнезом Милошем на челу, онда се прво зачу бурно пљескање, па онда из невиних грланаца: Ура! Ура! Ура! Завеса се диже и последњи пут: Срби из свију српских земаља око слике Кнеза Милана певају химну, а одушевљена публика поздравља их безбројним: Ура! Ура! Ура! Оркестар свира, кор пева, а кад дође познати припев: „Боже храни, Боже спаси!“ онда у један глас запевају и сви 1900 грланаца малених Срба и Српкињаца, па се ори, да нама, старијима, сузе лију, а како ли је тек светитељу Сави, кад тамо, на престолу божијем, чује да се још није угасио његов род, него да, поред свију невоља с којима се хвата у коштац, с дана на дан расте и напредује, докле га једнога сретног дана, сав уједињен, не поздрави громовном песмом, која ће и Господу Богу. . . . Опрости, Боже, грешноме перу, али ти си нас научио надама и жељама, а ми, ето, надамо се и желимо, да нам помогнеш наш народ ујединити, те да те заједнички слаavimo и хвалимо, да заједнички и уживамо и патимо.

Дечица, после представе, у највећем реду, оставила су салу, и за време представе понашала су се најуљудније, најпристојније. Ово је нај-

лепши доказ добре школске дисциплине, која служи на препоруку њиховим наставницима и наставницама.

Опростите, драги читаоци, што сам вас мало подуже забавио: пустио сам срцу на вољу, а перо послушно, па шта ћеш му. А није ово ни незнатан појав. Оваке и овима сличне светковине загревају душу омладини и испуњавају је утисцима, који после, у старијим данима живота, миришу као најпријатније успомене. А деца, испуњена оваким свечаним тренутцима из прошлости, увек су топлија, пријамљивија, те доцније, кад околности озбиљног грађанског живота ишту да се раздрагају, лакше их је одушевити, покренути и повести за све што је лепо и узвишено, за све што је од опште користи. Дође време кад апелујемо на народно срце, а заман је све, кад то срце из раније нисмо обдељавали, нисмо га неговали. Где су срца у своје време за све племенито пробуђена, тамо после не ниче друштвени коров под разним његовим омраженим именима. Колико за разум, за реална знања, толико, и још више, старајмо се да дечија прса испуњимо племенитим осећањима, жаром за све узвишено и опште-народно, па ће се онда све већма утуљивати гадне страсти, као што су себичњаштво, претворство, раздружљивост, шеретлуци разне сорте и има других гадних друштвених махна, које се гнушам овде и прибележити. Какав усев, онака и жетва: људи прегаоци, још док је жито мало, заиђу у њиву и врло пажљиво и помњиво чупају кукољ и главницу. Што вреди за сејаче, вреди и за васпитаче. А сада — остајте ми здраво.

Ж И С Т И Њ И.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

(„Сан и јава,“ историска драма у 3 чина, од дра Милана Јовановића) приказана 19. јануара о. г

Нема ти ништа лепшега нити пријатнијега за позоришнога рецензента него кад може рећи после свршене представе: данас сам са свим задовољан и са комадом и са игром глумачком и са публиком. И заиста такво чувство задовољства ретко кад да можемо понети кући из позоришта, па нам је двојном мило, кад нам се тако што деси, као што то беше приликом приказа „Сна и јаве.“ Тај песничког полета пун комад приказали су наши глумци с таквом вољом, с таквим заносом, с таквим разумевањем својих улога, да слободно и без зазора можемо рећи, да смо имали правог уметничког уживања како у целини тако и у појединостима тог приказа. Уживања нашег није мутило овог пута ни неспретно владање неког дела наше публике, који има тај лени обичај, да се смеје и тамо, где места смеју није. Уживали смо дакле као ретко кад, а усмену на то уживање не ће моћи зборисати време тако скоро. Та и ко се не ће сећати дуго и дуго Ружића (Кенигсмарка) кад оно у страху, да му се не претме његовом срцу драго благо, срчано прети кнезу брауншвајтском, да му не ће уступити своје љубавце:

„Моја ј' Софија, Бога ми једног,
Моја је само, само моја, знај!
То ће ти рећи небо над нама,
А ту на земљи, нек ти каже мач!“

Па како су му меко, као да се топе, како од срца телке речи, кад се оно састане у врту са својом Софијом:

„У груд'ма м' будиш живот стотруки,
И стотрук живот ја ти поклањам!
Све бих ти дао — дао бих све радо,
Ипак ми с' чини, нисам јоште дао
За твоје срце вредан ударак!“

Туга и очајање не може се лепше изразити, него кад је стао судбу своју клети, па кад је узвикнуо:

„Отела ми је цео бољи свет.
Отела небо — мене ј' отела
Самоме мени. — Отела је све!
Ја немам више ништа — самац сам,
Бедан сам самац!“

А шта да кажемо о његовом дивно изведеном и ниансираном монологу на крају трећег чина:

„Скидај се, магло, с мојих очију,
Не ћу у мраку да утонем, не —
Видим ја добро — видим повор цео
Где прождрљиво зија преда мном —
И себе видим усред понора,
А тамо горе — на ивици — гле,
Њена је слика — моје Софије.“

Ту је Ружић све прелазе од силне, страсне љубави, до очајања, па до помаме, кад стане клети мајку своју, тако верно и истинито обележио, да нас је донста занео, очарао дивотним приказом својим.

Па како ли нас је потресло његово кајање? И сад нам још звоне у ушима под теретом тешких уздисаја и бола изговорене последње речи његове:

„Ох, моја мајко — ти ми — опрости —
Лудило беше — ја се кајем в'иш!“

У свету овде снага ј' господар —
То осећа поносит Кенигсмарк,
У праху — овде — С богом, Софија.“

То „с богом, Софија“ изговорио је с таквим удахом, с таквом тугом, као да му је срце у тај мах препукло у грудима.

С таквим заносом, с таквим полетом, с таквим разумевањем може Кенигсмарка само наш Ружић представљати! Нека му је од свију правих пријатеља глумачке уметности и хвала и признање на томе.

Достојна премица Ружићу беше г. Максимовићка (Софија). Она је овом приликом тако природно, а с таквим осећајем приказала своју тешку улогу, да је потпуно заслужила оно признање, што јој је публика указала, изазвавши је с г. Ружићом заједно. Нарочито је морамо похвалити, што је свој глас била тако удесила, да је могла и страсније моменте природно извести. Све се може, само кад се озбиљно хоће.

Од појединих добро изведених момената своје улоге врло је лепо, пластичним потезима исприповедала свој сан:

„Ох, леп је био, да,
Кад бих га само знала сликати
У свој лепоти.“

Са свим је добро извела и свој лени монолог у почетку другог чина, кад уђе у врт замишљена, па стане тихо говорити:

„И то је зар тај живот — то ли је?
Жеља без мере, чувство без краја,
Зборкане слике — сенке густе мрак,
Све се то вија брзином буре
Пред нашом душом, све се то витла.“ и т. д.

И у врту са Кенигсмарком лепо је казивала меким од љубави уздрхтаним гласом, како јој речи Кенигсмаркове буде осећај, што га досад није осећала, како јој кроз душу заче да струји неко незнано чувство.

То беше прави шапат љубави.

Ми цеститамо г. Максимовићки на успеху, што га је имала својим приказом Софије, па јој само толико желимо, да и у осталим својим улогама развије на тај начин свој лени глумачки дар.

Г. Добриновић, који из дана у дан напредује и све више постаје љубимцем наше публике, решио је свој задатак као што треба. Он беше права препредена лија, провијуса, пробисвет, који почиње да живи тек кад месец изађе. Вештим ниансирањем свога монолога у почетку другог чина задобио је наше потпуно допадање.

Наше потпуно признање, као што већ споменусмо, заслужују и остали суделачи, који су својом добро промишљеном и добро изведеном игром сви скупа допринели, да је представа и у целини складно испала. Нека им је свима хвала!

Складни приказ „Сна и јаве“ пробудио је у многима жељу, да се тај комад што пре опет на ново представи, заједно са другим делом његовим. Ми то овде бележимо, као са више страна изјављену жељу наше публике, нарочито као топлу жељу нашег женског света, који је изашао из позоришта очаран лирским моментима те наше изворне драме. М.

Издаје управа српског народног позоришта.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

17. ПРЕДСТАВА.

У ПРЕТПЛАТИ 12.

У НОВОМЕ САДУ У ПЕТАК 26. ЈАНУАРА 1879.

Први пут:

ПОСЛЕДЊА ВОЉА.

Шалива игра у 3 чина, написао Коста Ристић.

О С О Б Е:

Милица Симићка, млада, богата удовица	М. Рајковићка.
Глишићка, њена тетка	Ј. Поповићева.
Мара, глишићкина кћи	Л. Хаџићева.
Марко Симић, миличин девер	Рајковић.
Бранко Павловић, адвокат	Лукић.
Стојан Стојић, књижевник, бранков друг	Ружић.
Звездан Љубић	Добриновић.
Судац	Јовановић.
Пава, симићкина собарица	Љ. Зорићева.
Слуга	Рајчевић.

Збива се у Новоме Саду.

У недељу 28. јануара први пут: „Злочинчева марама.“ Позоришна игра у 4 чина, с песмама, написао Љ. Адоњи, превео и за српску позорницу прерадио Јустин Милан Шимић.

Умољавају се поштовани претплатници, да би први део своје претплате изволели исплатити у трговини браће М. Поповића.

Улазнице могу се добити у писарници позоришној од 9—12 пре подне и од 3—5 сахата после подне, а у вече на каси.

ПОЧЕТАК У 7 А СВРШЕТАК У 9 И ПО САХАТА.